

ШКОЛСКІЙ ЛИСТЪ.

Одговорный уредникъ: Ѓорђе Райковићъ.

Овай листъ излази сваке неделѣ еданпутъ. Цена му е до конца ове године 1 Фор. съ поштаринномъ.

Брой 7. 27. Ноембра. 1858.

Огледало добре школе. (Свршетагъ.)

Међутимъ докле се најстаріи разредъ са израђиванѣмъ езикословногъ упражненія занимао, обратио бѣше добрый учитель сву позорность свою къ среднѣмъ разреду. Дѣца овога разреда читаю одну приповѣдку изъ прве езикословне Читанке. Наипре ю е прочитао учитель, на онда два три ученика. Затимъ се поведе у питаньима и одговорима разговоръ о садржаю предмета, о езикословію и правопису. Дѣца су на учительва питаня пазила и понайвише добро одговорила. Напоследку едно дѣте приповѣди своимъ рѣчма цѣлу приповѣдку споменувши и мудро изреченіе кое е обясньивало у приповѣдки садржаваюћу се науку. Савъ овай посао ишао е дѣцы лако, ерѣ е учитель прѣтяжавао способность станю и узрасту дѣтинѣмъ сходно предавати. — Природа хоће да дѣца буду пре дѣца него што люди постану. Ако се овай поредакъ поремети, ако се дѣцы многе за узрастъ нѣиовъ неразумљиве и тешке науке предаю; то ће обучаванѣ можда принети пре времена плоде, али ти плодови неће бити природни, него присилъни, и увенутѣ пре времена. Дѣтинство има свой собственный начинъ сматраня, мышлѣня и осѣћаня. То добро зна овай нашъ учитель; онъ управля обучаванѣ свое по свойствености дѣчюй, онъ се сагиба у кругъ дѣтинства, како бы постепено

и природи сходно дѣцу у кругъ познаваня за животъ нужднихъ стварій привео. После по саата зада учитель ученицыма среднѣга разреда да спишу мало пре прочитану приповѣдку безъ кнѣиге и онако како е кои запамтѣо. У тай паръ епомоѣницы оду на свое мѣсто да за себе раде, и садъ приступи учитель наймлаѣемъ разреду. На лицу ове мале дѣчице опазиемо радость, што учитель къ нѣима долази. Дѣчица та читаю букваръ, а починю писати и вѣштбаю се у сматраню и размышляваню. И овдѣ е обучаванѣ пуно живости. Учитель похвалюе оне кои добро одговоре, и трпелливо повтарава науку све дотле, докъ ю и найслабѣя дѣца непостигну. Онѣ е кадаръ и само сувопарно ученѣ читаня, своимъ примѣтбама, сравнѣванѣмъ, и изясненѣемъ дѣцы олакшати и омити.

Опетъ е саатъ прошао, и садъ настае великѣй одморъ, кои 15 минута трае. Дѣца изилазе редомъ на двориште, и само нѣколико старѣихъ дѣчака заостане у школи, да прозоре поотвараю и припреме учине за далѣ обучаванѣ. Изивавши на двориште наѣосемо веѣ нашегъ учителя меѣу дѣцомъ. Дѣвойчицама задае онѣ нѣку веселу гимнастичну игру, а старѣе дѣчаке упуѣуе у войничкомъ вѣштбаню. Наймлаѣой дѣци слободно е играти се што хоѣе. Они скачу, смѣю се, сигаю се и учитель ихъ на то пооштрава. Право е то дѣчѣе веселѣ у коме учитель найвеѣу радость ужива, увѣренѣ да оно на здравлѣ дѣчѣе особито дѣйствиуе и да е здравлѣ главно условѣе и темель душевнога развитка и напредка. —

Садъ опетъ даде учитель едномъ старѣемъ ученику рукомъ знакъ и у средѣ веселе забаве зазвони школско звонце. На махъ се све утиша. Дѣвойчице и дѣца стану у редѣ, ухвате се за руку и пѣваюѣи нѣку лѣпу школску пѣсмицу обиѣу два трипутъ двориште и у наиболѣмъ поредку упуते се своѣой школи. Обу-

чаванъ се опетъ са пчелинскимъ трудолюбіемъ про-
дужи.

Сматраюћи обучаванъ то са сваке стране примѣ-
тисмо, да е нашъ учитель увѣкъ ведра чела и оз-
билна погледа. Мы нечусмо изъ уста нѣговихъ ни
едне рѣчи, коя бы нѣжность дѣтнюю вређала, или коя
бы повода дала да се дѣца одно другомъ подсмѣваю
и међусобомъ заваде. Кадъ е онъ принуђенъ одногъ
или другогъ ученика сбогъ неуредности обличити или
укорети; то неподже онъ вику нити се на нѣму и
найманій знакъ срднѣ може примѣтити, него у томъ
случаю поступа онъ съ отчинскомъ озбиљношћу и
любезношћу и изъ поступаня тогъ увѣрисмо се, да
онъ ка'ра само зато, што потреба тако захтѣва, а не
изъ освете, еда и срдитости. И само дѣте, кое се
тымъ начиномъ кара, увиђа погрѣшку свою и настои
да се поправи, и любовь учителя свогъ опетъ заслужи.
И то морамо споменути, да осимъ Читанкій невидисмо
у руцы учительвой никакве друге кнѣиге. Онъ се за
предаванъ свое свакій данъ приуготови, па зато му
она лако одъ руке иде, нити онъ потребуе у школи
спомоћныхъ средства. Особиту ласкостъ и врло добаръ
начинъ има онъ у предаваню рачуна на память. Очи
су нѣгове увѣкъ на дѣцу управлѣне, погледъ нѣговъ
у цѣлой школи влада и дѣца добро знаю, да е онъ
кадаръ сваку погрѣшку и неуредность опазити, па се
стараю да жельи нѣговой у свачему подиуно одговоре.
Али и то опажаю дѣца, да учитель нѣиховъ добро
зна све оно што предае, и да ихъ обучава еъ добромъ
вольомъ и ватреномъ жельомъ да и они то науче, па
сбогъ тога башъ поштованъ дѣчіе према учителю одъ
дана на данъ расте. У сва три разреда и при сва-
комъ предмету опажамо мы кодъ нашегъ учителя, ед-
наку любовь и ревность како къ званію своемъ тако и
къ ученицыма, и врло бы тешко было опредѣлити,

кои е нѣговъ наймилии предметъ. Само кадъ се съ наймлаѣимъ разредомъ бави, или кадъ науку хрїстїанску и библийску повѣсть съ децомъ повтарава, да се примѣтити узвишена живость и озбильность у дѣланю нѣговомъ.

У свачему па и у самымъ ситницама школскимъ учитель е нашъ вѣранъ своеме задатку. Онъ се незадоволява само съ добрымъ одговоромъ, него захтѣва да му ученикъ докаже разумѣли оно што учи. Гди се жельи нѣговой на еданпуть небы могло за доста учинити; ту бы онъ цѣлїсходна питаня и изясненїя употреблявао и тымъ начиномъ цѣлу стварь дѣтету понятномъ учинїо. Онъ дакле нїе любитель самога казиваня, него гди предметъ и околности изискую, ту науку свою предлагае у разговорѣ тако, да се тымъ душевне силе дѣтинѣ развію и упражняваю. Исто тако неволи онъ много говорити и обширно тумачити. Што сама природа дѣцы предъ очи ставля, што дѣца сама могу видити, сматрати и поняти, на то ихъ онъ само упућуе, а то кодъ дѣце више вреди, него да е дугачкїй и найвештїи говоръ о ствари той држао. Онъ е дакле штедљивъ и у самомъ говореню, као да бы съ тымъ ученике свое опоменуо, да смо и за сваку непотребну и сувишну рѣчь дужни одговарати. Кадъ се кое манѣ дѣте уленьи, учитель му заповѣди да одма' устане, па онда опетъ да брзо сѣдне, да часъ одну часъ другу руку подигне, и чимъ бы дѣте то извршило, одма бы се на нѣму примѣтило, да е ведрїе, и да носао опетъ съ вольомъ одправля. Кодъ веће дѣце при промени предмета зада учитель да се каква весела пѣсмица одиѣва, и съ тымъ се дѣца за ученѣ другога предмета располаже.

Загледавши у прописе дѣчїе нађосмо ихъ све чисте како с'ноля тако и изнутра. И саме линїе по ко-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RU

има се пише повучене су удесно, пазљиво и с'размѣрно. Тако се него чисто држе и камените таблице, на којима се већа дѣца у рачуну, а мања у писану упражњавају.

Избиѣ напоследку и еданајстѣи саатъ, съ коимъ се обучаванъ свршуе. Али се дѣца неразилазе бѣжећи и вичући, него раде свое послове све дотле докъ имъ учитель неobjави да е обучаванъ свршено. Сва дѣца емѣрно устану. Учитель опетъ стане предъ њихъ на среду и тихо, побожно и умилно одпоисе благодарителна молитва. После тога дѣца опетъ мирно посѣдаю и сложе свое књиге. Спомоћници покупе прописе и оставе ихъ у орманъ, а она дѣца што с' края сѣде раздаю другой дѣци капе и огртаче. Кадъ се све то у миру и тишини сврши, онда на знакъ учителѣвъ почну дѣца изъ школе излазити. Една скамія за другомъ устает и одлази, најпре женске на онда мушке. Њихово владанъ на путу подпуно одговара ономе владану, комъ ихъ е учитель у школи привикао.

Посао е свршенъ. Съ умиљатимъ погледомъ прати учитель свое кући одлазеће ученике, али е погледъ тай, погледъ любви и задовольства изъ кога се разговетно читати може њѣгова срдачна желя: Дођите опетъ любезна дѣчице!

Посрбіо Н. Ђ. Вукићевићъ.

Поступакъ са диктандама.

у обичнимъ школама.

(Свршетакъ.)

Вештина граматична и синтактична, која се само кадкадъ (едаредъ на неделю) у овој школи ради, иде слѣдуюћимъ начиномъ.

За вештбања граматична позову се опетъ сва деца да пазе, и то букварци да памте и уче, часловци да на слѣдуюћа питања одговарају, а псалтирци, да вре-

баю, где ће ови погрешити, пакъ да ихъ изправе. Питаня су ова: кое су у овој речи (кою учитель оће) чиета самогласия, споена, удвоена; кое су сугласия гласна, безгласна; кое су слогови; почетни, свршетни, средњи; кое су речи просте, сложене; кое предлози; кое имена суштна, прилагателна; кое глаголи; у коемъ роду стое, брою, падежу иль питаню, времену, лицу и пр. и пр. На нека одъ ови питаня моћиће на свршетку године и букварци одговарати. На која питаня неумеду часловци, на та ће одговарати псалтирци; ал прве године мораће учитель самъ казивати и децу научити, докъ себи веште часловце и псалтирце поднегуе.

Вештбаня синтактична одређена су за псалтирце, и ови имаю на слѣдуюћа питаня одговарати: кое е у овомъ изражаю субектъ, предикат; какавъ е изражай; кое су додатци, разпространенъ, скраћенъ; како би се мого изражай овај претворити у простъ ил' го, у разпространѣнъ, скраћенъ; кое речи спадаю у фамилию ове ил' оне; кое е коренъ; можели се редъ речи променути, како, и како јошъ, и зашто неможе овако; ко ми уме иети тај смисао са другимъ речма изразити, умелъ јошъ ко другчие, и јошъ другчие; и пр. и пр. На нека одъ ови питаня моћиће на свршетку године и часловци одговарати.

У читанкама наређено е, да се ова езикословна вештбаня узъ читанѣ раде; ал' узъ читанѣ е то и одъ забуне, и дангубно; а узъ диктанда е одъ веће користи, и већма децу интересира, зато су сви вештии учителии вештбаня ова изъ читанке узъ диктанда пренели, и овде ихъ раде, а узъ читанѣ само покад-кадъ погдешто узму.

За селске школе ние нужно други вештбаня окромъ правоучителни, ни други писмени саставака, окромъ горепоменути диктанда. Само у онимъ случа-

евима, ако би се у којој сеоској школи више деце десило, о којој би надежде било, да ће у далѣ и више школе ићи, ваљало би и одъ тогъ езикословногъ вешт-баниа и слободни писмени саставака погдешто радити.

У варошкимъ школама, ма небиле главне, мора се више и езикословия и слободни писмени саставака радити; ал' и у нормалнимъ школама, за кое су слободни писмени саставци прописани *) мораю се и ова горепоменућа диктанда писати, и то у I. разреду непрестано, у II. III. и IV. кадкадъ, и то особито у III. и IV. по више изречения ил' пословица уедаредъ, да се неби увъ оне ситнице, ове најглавније ствари, пословице и изречения св. писма, и у њима најкрасније и најсветије науке и правила живота занебрегнули; али, нека е јошъ едаредъ речено, и овде е најглавнији посао, употребленъ исти правила на моралну користъ деци, на исправлянъ живота и владаниа, и на облагорођенъ срца, а не само напуненъ ума съ њима. **

**Задатци за слободне писмене саставе у II и III разреду
србски народни школа.**

VIII. СТЕПЕНЪ.

Дошуняванѣ и опредѣљаванѣ изражај.

63. *задашакъ* Пчела има шестъ ногу; тако стои у бр. 75 I Читанке; напишите ми тако исто шта имаю ови предмети: еленъ, конь, шльива, любичица, ножъ, шеширъ, књига, игла, и др. (све падежъ *шта*).

Решенѣ. Еленъ има гранасте рокове. Конь има гриву. Шльива има коштицу. Любичица има малу мамузицу. Ножъ има држакъ. Шеширъ има ободъ. Игла има ушицу и др.

64. *задашакъ.* Напишите ми шта ове занатлије праве: зидаръ, дрводеља, тикачъ, седларъ, браваръ, ужаръ, чизмаръ, стакларъ, месаръ, и др. и подвучите слово, кое падежъ означава.

*) За недельно-школску читанку.

Решенѣ. Зидаръ зида куће. Дрводела теше греде. Тикачъ тка платна. Седларъ шіе амове. Браваръ прави браве. Ужаръ плете ужа. Чизмаръ шіе чизме. Стакларъ урезуе окна. Месаръ сече месо.

65. задашакъ. Допуните слѣдујуће раднѣ са определенѣмъ цѣли: Трговаць мери . . . Столаръ прави . . . Мати светуе . . . Войници бране . . . Баџи уче . . .

Решенѣ. Трговаць мери со, сланину, сирѣе, шеѣеръ и др. Столаръ прави столове, столице, клупе, савдуке и др. Мати светуе децу, синове и вѣери, да се добро владаю. Войници бране цара, народъ, градове и свою отачбину.

66. задашакъ. Попуните ове познате пословице: Безъ муке нема . . . Гди е слога ту е . . . Гди се старіи не слушаю ту . . . Ко едаредъ слаже . . . Што Богъ да е . . . Свакиѣ е почетакъ . . . Лепа речъ . . . отвара. Човекъ се . . . познае. Рѣа се не вата . . . Ко не ради нека . . .

Решенѣ. Безъ муке нема науке. Гди е слога, ту е и Божіи благословъ. Гди се старіи не слушаю, ту ни Богъ не помаже. Ко едаредъ слаже, другіѣ редъ му се не веруе, ако и истину каже. Што Богъ дае, све е добро. Човекъ се по говору познае. Лепа речъ гвоздена врата отвара. Рѣа се невата за злато. Свакиѣ е почетакъ тежакъ. Ко не ради нека и не еде.

67. задашакъ. Напишите ми шта видите, чуєте, миришите, кушате и осеѣате, ал' придевь да буде суштно име узъ главно суштно стоеѣе (родителниѣ).

Решенѣ. Я видимъ светлостъ сунца, просторъ света, висину брда, ширину поля, црвенило вечера, руменъ зоре, мноштво животиня и др. Я чуемъ говоръ людій, певанъ птица, дуванъ ветра и др. Я осеѣамъ киселину сирѣета, сласть шеѣера, ладнофу воздуха, топлоту воде и др.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

68. задашакъ. Напишете ми шта познаете, шта разумете, шта умете, шта разликуете.

Решенѣ. Я познаемъ домаће животинѣ, многе цвѣтове и дрва, неке птице и рибе, неке бубице и лептирове и неке руде. — Я разумемъ учителѣву науку, очинѣ советѣ, материнѣ говорѣ и др. Я умамъ писати, перо зарезати, пливати и др. Я знамъ разликовати дрво одъ шушня, шеницу одъ ражи, ласту одъ брегунице, лалу одъ сасе.

69. задашакъ. Попуните ове изражае са падежомъ „коме“: Гусеница шкоди . . . Лекъ помаже . . . Игра се допада . . . Добро е дете покорно . . . Добаръ човекъ помаже . . . Туча шкоди . . . Топлота е мила . . . Пруть помаже . . . Деца треба да су благодарна . . . Богъ сва добра дае . . . Ко може веровати . . . Децо, покоравайте се . . .

Решенѣ. Гусеница шкоди воѣу. Лекъ помаже болеснику. Игра се допада деци. Добро е дете покорно учителю, родительма и свакој власти. Добаръ човекъ помаже свакоме бедномъ и невольномъ. Туча шкоди винограду маторомъ и младомъ. Топлота е мила людима и животиняма. Пруть помаже невалялой и леньой деци. Деца треба да су благодарна прво Богу, па онда родительма — оцу и матери и учительма своимъ. Богъ сва добра дае доброй и послушной деци. Ко може веровати лажи и варалицы. Децо, покоравайте се власти.

70. задашакъ. Попуните ова изреченя са падежомъ „чега (кога).“ Болестникъ треба . . . Деца и люди треба да се бое . . . и да се клоне . . . Я се стидимъ . . . Неваляли се одреку . . . Окани се . . . Деца потребу . . . Благодарно се дете сеѣа . . .

Решенѣ. Болестникъ треба лека и неге, мира и сна, и многе помоћи. Деца и люди треба да се бое Бога, и да се клоне свакога зла и невалялства. Я се сти-

димъ ленъности и нераднѣ, нерета и нечистоће, лажи и невалялства. Деца потребују поучаваня, упућиваня и светованя. Неваляли се одреку свое вере и цркве, свогъ рода и фамиліе. Окани се неваляла посла. Благодарно се дете сеѣа свои родителя и добротвора и др.

71. задашакъ. Попуните ова изреченя са односнимъ лицама и стварма.

Деца треба благодарна да буду (коме, на чему) Родители се стараю (за кога, зашто) Лекаръ саветуе (кога, зашто) Богъ воли (кога, зашто) Мати светуе (кога, зашто) царъ похваљуе (кога, зашто).

Решенѣ. Деца треба благодарна да буду родителѣма и учителѣма на нѣовой милости и бризи и труду. Родители се стараю за свою децу, ерѣ су ради, да имѣ буду срећни и честити люди. Лекаръ саветуе болесника, да му помогне. Богъ воли добру децу, ербо е милостивѣ. Мати светуе свою кѣерь, да буде добра. Царъ похваљуе и награђуе све добре люде, да буду јошѣ больи.

72. задашакъ. Напишите ми, кадѣ биваю ил' кадѣ бити могу ове раднѣ: ѣакъ мисли — ѣакъ иде у школу — сунце се рађа — данѣ дуго трае — школа се држи — постѣ ускршнѣй. —

Решенѣ. Бакъ мисли непрестано, јутромѣ и вечеромѣ, за време школе и окромѣ тогѣ времена. Бакъ иде у школу, неки одѣ лане, преклане, одѣ ове године, одѣ летосѣ, есенасѣ, пролетосѣ, одѣ неколико дана. Сунце се рађа лети рано јутромѣ, а зими касно. Данѣ трае лети дуго, зими кратко. Школа се држи свакиј данѣ до подне и после подне и др.

73. задашакъ. Допуните ове изражае, са означенѣмѣ места. Мати ради. — Отацъ ходи. — Овце пасу. — Карловци су у. — Птице живе. — Ловацѣ лови. —

Решенѣ. Мати ради по соби, у куйни, на авли и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у башти. Отацъ ходи на ливаде, нъиве, и у винограде. — Овце пасу по полю, ливади, на стрњикама. Карловци су у Срему, на Дунаву, близу Варадина, исподъ Фрушке горе. Птице живе у воздуху, на земљи, на води. Ловацъ лови у шуми, по полю, на бари.

74. *задашакъ*. Напишите одговоръ на ова питања: Кадъ се сею жита. Кадъ цвета лала и ружа. Кадъ сја месецъ. Куда тече и утиче Дунавъ, Тиса и Сава. Гди е и кадъ е Христосъ за насъ умрѣо и воскресео.

Решенѣ. Жита се сею у есенъ ил' у пролеће. Лала цвета у пролеће а ружа у лето. Месецъ сја обноћь, а сунце обданъ. Дунавъ тече крозъ войводство и утиче у црно море. Тиса тече између Бачке и Баната, и утиче исподъ Титела на спрамъ Сланкамена у Дунавъ. Сава тече између Срема и Србије и утиче исподъ Земуна на спрамъ Београда у Дунавъ. Христосъ е умрѣо за насъ у Ђрусалиму, и трећий данъ е после смрти воскресео и вознесео се на небо къ свомъ оцу.

75. *задашакъ*. Напишите ми какве могу бити, за што, и съ чимъ ове раднѣ. Петаръ говори. — Братъ пише. — Царъ Давидъ уби Голијата. — Ученицу Ану свакъ воли. —

Решенѣ. Петаръ говори лепо, ружно, чисто, нечисто, разговетно, јасно, лагано, споро, брзо. — Братъ пише лепо, ружно, чисто, сложено, правилно, неправилно, неразговетно. Царъ Давидъ уби Голијата каменомъ изъ пударке. Ученицу Ану свак' воли съ нъзине мирноће, стидљивости, смерности, умиљности, чистоће и др.

76. *задашакъ*. Напишите ми узрокъ за што; цѣль нашто; и изворъ — одкудъ бива ово: Много е дете — умрло. Сила е деце — страдало. Такъ — буде похвалнѣ. Свак' мрзи — дете. — Поштенъ се човекъ чува. —

Решенѣ. Много е дете, не чувајући се одъ зеле-
нствъ воѣа, разболело се и умрло. Сила е деце купа-
јући се на забранѣнимъ местима страдало. Такъ, кои
се добро влада и добро учи, буде похвалѣнъ. Свак'
мрзи непослушну децу, ерѣ то су найневалѣлїа деца.
Поштенъ човекъ чува се срамоте.

77. *задашакъ.* Допуните ова изреченя са сваке
стране. Воѣе се бере. Пасъ лае. Птице певаю. Сунце
сія. Богъ помаже.

Решенѣ. Воѣе се бере у есенъ кадъ е зрело. Пасъ
лае ноѣу и даю кадкодъ туѣинъ у куѣу улази; ла-
янѣ явля то газди. Птице певаю у воздуху и на гра-
нама, ербо су веселе и свомъ творцу благодарне. Яр-
ко сунце лепо насъ съ неба обасява и огрева. Милостивъ
Богъ помаже свакомъ радо, ко му се годъ моли и по-
нѣговимъ заповестима живи.

(Свршетакъ ѣе доѣи.)

Нека педагогичка питаня и одговори.

Пит. 1. Чимъ постае човекъ — *човекомъ*?

У *Лишванїи* се нашао едномъ дечакъ некїй меѣу
медведима. Кажу да се юначки бранїо ноктима и зубима,
кадъ га ктедоше уватити; немогеше га ни укротити,
а то ли навикнути на одело и рану човечїю. У *Ир-*
ландской уватише едномъ неко дивляче, кое е траву
пасло, као овца бляло, и само се текъ тешкомъ му-
комъ могло некако припитомити. Такова животна у
човечїемъ облику, коя су, будуѣи безъ говора и ра-
зума людскогъ, четвороношке трчеѣи меѣу зверѣмъ
одрасла, налазили су люди више пута.

Одг. 1. Човекъ постае человекомъ *меѣу* людма и
чрезъ *люде*, т. е. *воспишанѣмъ*.

Пит. 2. Шта ѣе то реѣи: воспитати?

Тежакъ невїй наѣе на своїой нѣиви ябукову стаб-
льицу. „Дрвце е ово створъ Божїи“ рече онъ. „Богъ

га е ту посадио; нека га тако, я се надамъ да ће добра плода принети.“ Дрво нарасте и ояча. Али му плодъ бѣше кржлявъ, тврдъ и кисео. Само што га за неволю ктешоше свинѣ ести. То суседъ некій узе на умъ. Онъ потражи здраву гранцицу съ ябуке, за кою е знао да дае добро воће, накалами свое дрво као што то научио бѣше одъ искусны баштована, те съ му-дримъ стрпљивѣмъ очекиваше плоде труда свогъ. Ал' инакъ за то непрестане око воћкице шушкати. Часъ е прекопавао землю унаоколо, да може унутра пробити роса и киша. Часъ е плевѣо коровъ, кои би иначе ускратѣо воћки најболъ сокове. Онъ истреби гусенице, кое би другчѣе нѣжанъ цветъ поеле; кадъ оно зими якъ мразъ удари, обвѣе воћку сламомъ, и баци мрежу преко воћке, кадъ птице и оси долетише, да оно мало плодова, што се први появише нагрѣзу и пограбе. Едномъ речи: онъ е неговао и заливао, а Богъ даде благослова, те се снага у бильки развила и у свое доба многій красанъ родъ донела.

Свему томе не нађе богатый *Гойко* замерке, само што е кудио лаганостъ своего суседа и обликъ нѣгова дрвета. Чекати да текъ после неколико година окуси одъ жуѣнога плода свога, то нѣму ние ишло у рачунъ. Имао е стаклену башту, ту е валяло да зими изради фуруна оно, што снегъ и ледъ одрекоше. Онъ ябучицу свою, посадив' е у лонацъ, кои е быо пунъ приреѣне љубревите землѣ, смести у ту стаклену башту. Свакій боговетный данъ долазио е, да надгледѣ милу свою воћку. „Неѣнешъ ми незграпно расти, као твоє друге тамо на полю! Растѣ ми округла!“ То рекав' веже яке жице о стабло и гране, да му стое *онако, како бы онъ кшео*. Радостно ли узвѣкиваше *Гойко*, кадъ е првый плодъ узабрао те пронашао да е красанъ. Али, ево муке! радость му за мало бѣше. Младѣицу е валяло преместити на слободанъ зракъ Ту ѣой

оскудѣваше обична земля. За дуго е куняла; те най-после кадъ залади време увене са свимъ. Ко ово чита нека се куцне по челу! Деца неваля да су *дивляке*, кое се познаю по својой киселини; али не треба ни да буду — *биљке изъ стаклене башше*, кое се калупе по ђуди богатаца; деца наша некъ буду *здрава*, снажна дрва, коя да издрже буру живота, те да принесу добаръ плодъ.

Одг. 2. Воспитати, то ће рећи: одклонити одъ детета све оно, што бы му могло сметати у ячаню теломъ и душомъ.

(Пордужиће се.)

Афоризми

о учишето народне школе.

8. Они, кои се за учителъ бираю, треба да су засведочили велику вештину, оштаръ разматраюћи духъ, велику мекость душе и племенитость ерца. Само най-извртнимъ людма у народу треба да се повери брига за големо благо народно.

9. Чије е званіе трудніе одъ учительскогъ! Чије е званіе нужніе и заслужніе за државу, него учительско? На чије е званіе у држави, као ово нѣгово, лишено достойне награде и одликованя?..

Учительска су званія найдуховнія званія у држави; еръ поглавито учительи изображаваю и изоштраваю духъ, даюћи држави мудре грађане. Гди школе пропадаю или гди ий никако и нема, ту е све само гупо варварство.

10. Врстна личностъ учителѣва и была е и быће найпоузданія гаранція за успѣхъ свакогъ педагогичкогъ труда.

11. Можешъ ли, друже, одъ кога му драго што научити, учи! Сети се шта е рекао мудрацъ некій:

„Може л' ме нравъ чему научити, я одо тад' нраву у школу.“

12. Кадъ у школи говоримъ деци мојой, а то я свагда погледамъ : а. горе къ Богу, да онъ моимъ речма снагу даде и крепость ; б. на мою обућу, да ученицима моимъ добримъ путемъ предњачимъ ; в. на скамје, да просто и разумљиво, што' но Латинъ вели посве ad hominem — дечиємъ разуму и дечиємъ срцу говоримъ.

Р,

Поучна забава.

Красна душа.

У соби некога главногъ лекара у Паризу чекау неки отмѣни люди да на нѣи редъ дође, између кои и еданъ „князь“ са својомъ кѣри. Доцнѣ уђе и некий посве просто обученъ, седъ и немоћанъ стараць, да за свое болно дете потражи лека. На то ће еданъ младъ неучтивъ Французъ, као да се подмене старцу и нѣговомъ простачкомъ оделу, рећи : Смео бы се обкладити о 12 дуката, да га не бы полюбила ни една девојка. Ал' лепа и учтива Рускиња, извадив' 12 дуката, приступи старцу говорећи : „Допустите ми, старый ! да васъ по светомъ обичаю мое земљъ полюбимъ“ — па полюби старцу руку. Застиђенъ Французъ извади 12 дуката, а девојка иј узевши преда старцу, и рекне : „Ово е, старый, ваше ; руской е девојци најсветія дужность поштовати старость.“

Найвећи адиђари.

Корнелија, жена едногъ одъ највећи римски великаша, сеђаше едаредъ у друштву међу најотмѣниимъ римскимъ госпођама, кое поносећи се своимъ драгимъ каменѣмъ и украсима, утакмице богатство и адиђаре показиваше и нѣимъ се хвалише. Најпосле замоле и Корнелию, да имъ и она свое адиђаре и украсае и бо-

гатство покаже; на кое ова найкраснѣя одъ свою жена оба своя мала синчиѣа — коѣ найбрижљивѣе негова-ше — за руку узевши предъ госпође изведе, и рекне: „Ово су мои najveћи адиѣари, мой najveћий украсъ и богатство.

Д о и с и.

В. У Сомбору. На Воведеніе. По уставу свете наше Цркве и по школскомъ обичаю свѣа наша школска дѣчица примила су юче на служби Божіой тайну Св. причешѣа, пошто имъ е прексиноѣъ Преч. Г. Катихета молитве за каѣнѣ одчитао и отеческо Поученіе дао. Премда е врло рано на ютронѣ звонило, инакѣ су дѣчица доста порано у Цркву дошла. ютронѣ и службу одстала, и у najveћемъ поредку причестила се. По свршетку причешѣа пало намъ е у очи што дѣца нису као досада, одъ олтара управѣ куѣи ишла, него е свако на своме мѣсту край службе, и благодарителну молитву, коя се у Св. Георгіевской Цркви томъ приликомъ првѣй путѣ велегласно читала, дочекало. Куѣи идуѣи чули смо гдѣ дѣца едно другомъ по лѣпомъ христанскомѣ обичаю називаю: *Тѣлу на здрављ а души на Спасеніе!* и одговараю: *Да Богъ да.*

Скромна ова свечаность служила е на велику духовну утѣху свима присуствуюћима. Желити е само да у будуће Свештенство дозволи да се служба Божія кадѣ се дѣца причешћую, баремъ у 8 сатій започне. Тако бы се дѣца найпре на каталогу искупити и ту красне молитве предъ светымъ причешћемъ слушати па онда у реду у цркву доћи могла.

Данасъ су ученици реалне школе и препаранди на свечаной Литургији свето причешће примили.

Машина за рачунѣ.

найболиянаѣфтиние се може добити у Пешти кодѣ: Johan Maughofer Drechslermeister zu Pest, Theresienstadt, kleine Feldgasse Nr. 27. Thür 3.

Прави ихъ 5 стопа високе, и 20 палаца широке. Офарбано и политиране дае за 4 а нефарбане за 3 фор. сребра. Ал' овако ефтино само ихъ онда давати може, ако више наручбина добие, зато би ваљало све обштине да се на нѣга брате. Такве наручбине примаѣе и књиѣарѣ Карлѣ Хинцѣ у Новомъ Саду.